

Снежана С. БАШЧАРЕВИЋ*
Универзитет у Косовској Митровици
Учитељски факултет у Лепосавићу

Оригинални научни рад
Примљен: 28. 9. 2025.
Прихваћен: 15. 6. 2026.

СТРУКТУРА, КОМПОЗИЦИЈА И ТЕХНИКА У ДРАМАМА ЗА ДЕЦУ РАДМИЛЕ КНЕЖЕВИЋ

Савремена српска драма на подручју Косова и Метохије није у довољној мери развијена и проучавана. Прилично заостаје за поезијом и прозом. Лагани помак запажен је у драмском стваралаштву за децу, где се својим књижевним опусом издваја глумица и писац Радмила Кнежевић. Рад има за циљ да размотри структуру, композицију и технику у њеним књигама драме: „Четири драме за децу“, „Поклони се и почни“ и „У потрази за Љубицом“. Применом аналитичко-синтетичке методе успоставићемо комуникацијски однос међу наведеним комадима, јер се у сваком од њих потенцира на васпитању, љубави и пријатељству кроз радњу, лица, тачке гледишта, сцене, дијалоге, монологе. Извешћемо закључак да ауторка кроз игру у драми децу упућује на чаролију која им је веома потребна, а то је позориште.

Кључне речи: Р. Кнежевић, драме, деца, структура, композиција, техника, васпитање, љубав, пријатељство.

Књижевност за децу је жанр где су деца циљана публика, али најбоље књиге за децу су оне које са подједнаким занимањем читају и одрасли. Када аутор пише за децу, најважније је да пронађе инспирацију, да пише из угла детета, да пронађе књижевне ликове који су толико адекватни да деца могу да се са њима поистовете.

Разлика између писања за децу и писања за одрасле свакако постоји, јер писци за децу имају повећану одговорност. Она лежи у томе што се писци обраћају малолетној особи, чије границе треба да се помере и да им се пружи теме које су за њих важне и које их се веома тичу, а са друге стране, потребно је поштовати њихов узраст. Књига писана за децу мора бити јасна. Деца је морају разумети. Крај не мора да буде срећан, али мора да даје наду и отвара нека нова врата. Писац за децу не мора користити строгу логику, већ треба унети своја осећања у дело које пише. Тако ће се његова прича и ликови издвојити као плод аутентичне маште.

* snezana.bascarevic@pr.ac.rs; <https://orcid.org/0000-0002-6355-3193>

Намера нашег рада је да укажемо на српску драмску књижевност на подручју Косова и Метохије. До сада се, када је ова територија у питању, углавном расправљало о културно-историјском наслеђу, уметничкој прози и поезији, док је драмска књижевност спорадично дотицана и недовољно истражена. У питању је уочавање драмских образаца зарад нове перцепције, односно идентификације културног и националног идентитета.

Конкретно, српска драма за децу на подручју Косова и Метохије није толико богата и слојевита, али поседује уметничку вредност и специфичност, и заслужује да буде критички разматрана. Она је новијег датума. Настала је у другој половини 20. века, где се својим књижевним опусом издваја глумица и писац Радмила Кнежевић. Она је дипломирала на Академији уметности у Приштини – одсек глума и на Филолошком факултету Универзитета у Приштини – одсек књижевност и српски језик. Глумица је Српске драме Народног позоришта у Приштини/Косовској Митровици и извршни директор Дјечјег драмског студија у Будви, који је основала 2004. године. Члан је међународне организације за професионални развој позоришта за децу и младе „Аситеј”. Бави се глумом, режијом и писањем. Дела су јој заступљена у многим антологијама и зборницима. Дrame које је писала игране су на многим фестивалима и више пута награђиване престижним наградама.

У својим драмским текстовима ауторка Радмила Кнежевић на јединствен начин обрађа децу. Они поседују изразито хумористички садржај, већи број сцена, појава и претежно дечје ликове, који су у дијалогу са одраслима. Радња има динамику, актери лако комуницирају, а расплет радње носи идејну поруку, која едукативно утиче на свако дете. Радмила Кнежевић све што жели да предочи деци чини кроз машту, игру и хумор, са циљем да озбиљне теме деца прихвате на њима прилагођен начин. Њени комади играју се у њеној школи глуме, погодни су за извођење у драмским секцијама у школама и на приредбама у вртићима.

Радмила Кнежевић препушта се писању и пушта своју причу да је води корак по корак. Она увек има на уму да мора да привуче пажњу читалаца у првих неколико страна. Ако до тога не дође, они ће књигу затворити, јер почетак је кључан. Док читамо драме Радмиле Кнежевић, имамо утисак да су сама деца којој пише извор њене инспирације. Она се труди да их слуша. Деца често говоре магичне, креативне ствари. Дечје мисли, чак и оне једноставне, понекад имају моћно значење и ако их пажљиво слушамо, оно може бити пренето у дела. Чак и свакодневне ствари из дечјег угла могу бити чаробне.

Писати за децу један је од најтежих послова, јер писац мора бити веома интересантан, да уме да задржи њихову пажњу, да их привуче. Веома је битно да аутор уме да ради са илустратором. Свака књига за децу мора да буде визуелно јака, што је случај са драмама Радмиле Кнежевић. Веома је битно како деци предочити одређену тему, јер та прича треба бити едукативна, али не у смислу да оптерећује, већ да се деца са ликовима идентификују и развију емпатију.

Карактеристике драмских текстова за децу Радмиле Кнежевић су да деца имају главне улоге, да тематски одговарају дечјем узрасту, релативно

су кратке, садрже слике, написане су једноставним језиком, поседују ритам и игру, уско су повезане са догађајима, имају доста дијалога а мало описа, садрже авантуре, васпитавају децу у вези са понашањем у одређеним ситуацијама и имају срећан крај. Веома је битно што ове драме поседују хумор и изазивају осећај забаве код деце, а употреба хумора игра важну улогу у развоју младих.

Као и у драми за одрасле, тако и у драми за децу могу се проучавати структура, композиција и техника. Структура се бави драмском радњом, јунацима, њиховим карактерима, причом, идејом, темом, језиком; композиција подразумева развијање радње, распоред ликова, односе међу њима, тачке гледишта, драмски ток, док техника обухвата сцене, појаве, монологе, дијалоге и песме унутар драме.

Из тог разлога у сфери нашег интересовања налази се драматизација настала по драмама за децу Радмиле Кнежевић, јер тежиште интересовања не треба да буде само на ауторкином тексту, већ и на том тексту делотворном на позоришној сцени; тачније, драмском тексту у контексту представе. Рад има за циљ да размотри структуру, композицију и технику у њеним књигама драме: *Четири драме за децу*, *Поклони се и почни* и *У потрази за Љубицом*. Применом аналитичко-синтетичке методе успоставићемо комуникацијски однос међу наведеним комадима, јер се у сваком од њих потенцира на васпитању, љубави и пријатељству кроз радњу, лица, тачке гледишта, сцене, дијалоге, монологе. Извешћемо закључак да ауторка кроз игру у драми децу упућује на чаролију која им је веома потребна, а то је позориште.

Поједини теоретичари у таквим облицима запажају карактеристичне ознаке као што су: глума и дијалог, промена гласа и перушавање, ношење маски и реквизита. Као саставни чиниоци позоришне представе најчешће се издвајају следећи елементи: сижее из непосредног и свакодневног живота уобличени у драмску радњу са комичним ситуацијама забавног карактера, развијени дијалог и монолог, који дају обележје свакој личности.

Драмском писцу је много теже да дијалошким текстом доспе до карактера лика, да тај карактер одржи у току трајања драмске радње и још теже да оствари његову целовитост. У својим драмама Радмила Кнежевић се определила за потпуну интерпретацију деце живота.

Имајући у виду да је књижевно дело уједно и аутономна уметничка целина која има свој живот, драматизацију схватамо као самостални ауторски чин драмско-позоришне уметности. Из тог разлога потребно је да драматизатор дубоко „прими” свет дела. То је предуслов за успешно „претакање” дела у драмску структуру и позоришну реализацију.

Драмски комади Радмиле Кнежевић кратки су и ефикасни, те као такви могу се лако адаптирати, технички и ликовно опремити за сценско извођење. У томе је, поред осталог, њихова уметничка и прагматична вредност, која их чини особеним и јединственим у савременој драмској литератури за децу и младе (Ђуричковић 2018: 435). Стога је ауторка Кнежевић недвосмислено свеж, потребан и профилисан глас у нашој тренутној књижевној сцени за децу (Тешћ 2018: 104).

Театрализацијом тема и мотива из свакодневне животне стварности (породица, друштво, школа, природа), али и својеврсном обрадом предлога из усмене традиције и културног наслеђа, драматичари су показали да имају активан однос и осећање за све оно што заокупља децу и младе савременог сензибилитета. Будући да је још увек у пуном процвату и стваралачком успону, упркос свим друштвено-политичким и културолошким ограничењима, од ове драматургије за децу и младе и даље треба очекивати нова и зрела остварења, која ће сигурно и убудуће бити синоним за креативну разноликост и плурализам драмских доктрина (Ђуричковић 2022: 226).

Све драме Радмиле Кнежевић, било да су старијег или новијег датума, просторно су смештене у дјечјој соби, или дневном боравку, или кухињској трпезарији, дакле, у оним просторијама гдје почиње и никада се не завршава пренос васпитних података од родитеља ка дјетету (Николић 2017: 198). Њене драме су препуне маштовитих дијалога са испреплетеном радњом. „Весело поврће” је прерађена и допуњена драма „Кромпир и парадајз” из ауторкине прве књиге драма *Четири драме за децу*. У овој драми повећан је број ликова, односно, поред кромпира и парадајза у дијалогу учествују: паприка, црни лук, бели лук, карфиол и краставац, затим два куvara, родитељи и њихово двоје деце. Радња се заснива на надмудривању међу поврћем – које је од којег здравије. Драма почиње и завршава се песмом о поврћу, у којој је апострофирана његова важност у исхрани деце. Из тог разлога ова драма делује едукативно како на децу, тако и на родитеље.

Професионално образовање ове књижевнице свакако је било најбољи микс у свијету писања и стварања за најмлађе, кроз луткарске или драмске представе, у којима се доказала и као пјесникиња, јер су њене драмолете употпуњене њеним ауторским пјесмицама (Николић 2017: 201).

Теорија књижевности нас учи да се драма дели на чинове, слике (сцене) и појаве. Чин је онај део драме који се игра на позорници без прекида, између дизања и спуштања завесе. (...) Понекад се чинови деле на слике (сцене), најмање тематско-приповедне целине у развоју радње. Оне су обележене променом позорнице унутар једног чина, тј. уласком или изласком глумаца и променом сценографије. Иначе чинови се деле на појаве, које се одређују према улажењу личности на позорницу или према њиховом силаску са ње. Свака појава састављена је од низа реплика, тј. од појединачног говора сваког лица. (...) Иначе драма се развија у облику дијалога, тј. у облику разговора између два или више лица (Живковић 1994: 142). „Две новогодишње јелке” је драма од три појаве у којој доминира хумор изражен кроз дијалог који се води између ликова. Један од примера је дијалог између Старог пакетића и Бабе Јеле – старе новогодишње јелке, где она пита пакетић: „Заиста, а где је Стара година?” Стари пакетић одговара: „Отишла је до апотеке да купи сируп против кашља. Она је стара баба па много кашље” (Кнежевић 2007: 40).

Када је реплика нарочито дуга или када на позорници говори само једно лице, онда се она назива монологом (Живковић 1994: 142). Радмила Кнежевић је показала своју вештину и у писању монодраме. „Исповест једне вештице” јесте монодрама из књиге *Четири драме за децу* која говори о

непослушној девојци Вештеровић Веци, званој Вештичица, кроз призму хумора. Она се представља деци на следећи начин: „Ја сам ваша нова пријатељица Вештеровић Веца из милоште звана Вештичица. По занимању сам – неваљалица. Ово је моја соба” (Кнежевић 2007: 9).

Било је мишљења да онај ко поставља драму на сцену (режисер) ствара сасвим ново дело, да је он по стваралачкој замисли раван писцу. (...) Али то не значи да не треба признати велику улогу сцене и глумаца у остваривању пишчеве драмске замисли. Декорација сцене, сценске реквизите, светлосни и звучни ефекти све то доприноси што потпунијем дочаравању стварног живота, а игра глумаца, њихова мимика лица и гестови, тон гласа и дикција могу казати више него странице епског описа психичких проживљавања личности (Живковић 1994: 140).

Радмила Кнежевић успешно се бави и режијом, па сцена у овој монодрами изгледа овако: „На средини две столице и сто на коме је казан из кога вири змија. Ту се још налазе и стари телефон, кугла, књига са рецептима, бундева и остали вештичији реквизити. На сцени је метла Метлисава, пакет са пуно старих ципела и жица на којој је окачена гардероба” (Кнежевић 2007: 8). Веца наставља: „Знате, јако сам дуго, дуго, размишљала и дошла до закључка да је много боље бити Вештица него ли нека добра девојчица или, не дај Боже, Добра вила. Ја то најбоље знам јер сам некада давно и сама била добра девојчица” (Кнежевић 2007: 9). Затим, деци започиње причу како је раније била девојчица Чигрица, која није послушала позив своје мајке да оде на ручак, већ је тако гладна појела мандарину, коју јој је дала непозната старица у којој се налазио „неваљалитис”, и од тада је постала неваљала. Сада као вештица ради шта год пожели и игра се сама. Најчешће игра стару народну вештичију игру *Метла наслољача*. Показујући ту игру, стојећи се успавала, у спавању се оклизнула и пала заједно са метлом. Затим се покајала што је таква, и чувши поново мамин глас који је дозива, почиње да плеше и у току плеса претвара се у добру девојчицу. У монодраму ауторка уводи песму, јер је, као што смо већ поменули и песникиња:

„Ја сам Вештеровић Веца била
Звана Вештичица
Али сада сам поново добра
Девојчица Чигрица.
До сунца, мора,
Неба и поља
Нека љубав прошета
До маме, тате
Брата и сваког
Детета овог света” (Кнежевић 2007: 12).

Монодрама се завршава поруком да се треба добро чувати „неваљалитиса”, а једини начин да деца постану добра јесте да убаце „добритис”, а то се постиже једино љубављу.

У драмској књижевности текст је замишљен као разговор одређеног броја људи, који, говорећи свој део текста и употпуњујући га кретњама и

мимиком, приказујући одређено збивање људских ликова, гледаоцима ствара илузију конкретног стварног живота (Речник 2001: 152). Основу драме чини сукоб двају супротних ставова који теже да буду разрешени победом једнога од њих (Живковић 1994: 138). „Новогодишња лева и десна чарапа” је полулуткарска представа која има девет сцена и шест ликова: близнакиње Анчицу и Милицу, тату, Деду Меду, Зеку Зековића и Деда Мраза. Девојчице Анчица и Милица у сталној су свађи око чарапа. Анчици недостаје десна, а Милици лева чарапа. Сви настоје да их помире – тата, Дедо Медо и Зеко Зековић, али без већег успеха. Оне су љубоморне и грубе једна према другој. Једино је Деда Мразу пошло за руком да их измири доневши им чарапе због којих су се свађале, уз савет да је слога највећи поклон и да никада не треба да буду у свађи. Представа се завршава тако што сви учесници излазе на сцену, певају и играју.

Радња у драми је у непосредној вези са личностима: извире из њихових осећања, расположења, преживљавања и сукоба. (...) Сви поступци јунака морају бити јединствени, доследни и психолошки уверљиви и тиме допринети развијању и утврђивању основне пишчеве замисли (Величковић, Марковић 2005: 27).

Драмску радњу носе личности које својим поступцима и сукобима, или својим унутрашњим борбама, осећањима и страстима покрећу радњу. Јунаци делују вођени спољашњим или унутрашњим подстицајима (мотивима) (...) Драмски јунак се испољава кроз дијалог и монолог. Дијалог покреће развита драмске радње, без њега нема драме. Из њега се откривају мисли, ставови и намере јунака, њихов однос према дугим јунацима и средини. Када је јунак сам на сцени, исказује се кроз монолог који открива душевно стање јунака, његове дилеме и унутрашње конфликте. (...) Јунак драме мора бити изразита и упечатљива личност која се памти као таква. (...) Писац води рачуна да његов јунак буде доследан у својим поступцима, да је уметнички добро обликован, да је психолошки верно сликан и да је убедљив – природан, истинит и вероватан (Величковић, Марковић 2005: 28).

У луткарској предсави *Кромпир и парадајз*, док се кромпир и парадајз међусобно свађају ко је бољи и здравији за појести, приповедеч (наратор) се укључује у представу, и својим кратким монологом едукује децу како треба да се понашају за столом док ручају, наводећи као добар пример Анастасију и Василија. Приповедач: „Анастасија и Василије, понашали су се врло културно за трпезаријском столом док су ручали. Баш онако како им је рекла мама и како их је научила васпитачица у вртићу. Нису мљацкали ни подригивали, нису се наслањали лактовима на сто, нису јели халапљиво трпајући храну у уста. Сажвакали би сваки залагај тридесет пута и онда га прогутали. Тога дана су за ручак имали пекарски кромпир и салату од парадајза. Седели су за столом у тишини, јер су знали да „кад се једе, не прича се” (Кнежевић 2007: 50).

Развита драмске радње врши се по етапама: експозиција, заплет, кулминација, перипетија и расплет. Експозиција се даје обично у разговору двају или више лица на почетку развијања саме радње. (...) Заплет настаје увођењем новог, динамичног мотива, који доводи до акције главног јунака и

до реакције његове околине на њу. Кулминацијом се назива онај најнапетији моменат сукоба када су могућа два или више решења. Перипетија (преокрет) је скретање радње у једном одређеном правцу, који доводи до расплета тј. до коначног решења сукоба који се појавио у заплету. Драмска радња креће неодољиво свом завршетку. тј. своје расплету (Живковић 1994: 141–142). Све ове етапе садржи драма „Успавана лепотица” из књиге *Поклони се и почни*, чија се радња заснива на истоименој бајци, а чији су ликови преузети из осталих бајки браће Грим. Из сцене у сцену кулминацију радње подстичу Пепељуга, Црвенкапа, Снежана, Грдана, које долазе на Ружичин рођендан. Добре виле (у драми Радмиле Кнежевић то су тетке) усмеравају радњу у правцу савременог живота и садашњег тренутка помињући интернет, видео игрице, мобилне телефоне. Ауторка се вешто поиграва преплитањем радње са дечјом читалачком маштом, али, ипак, на крају драмског текста остаје верна оригиналној верзији бајке у којој девојчица Ружица, односно принцеза, бива пробуђена из дубоког сна принчевим пољупцем. Идејна порука овог драмског текста налази се у само једној речи, а то је – извини, коју је дечак (принц) упутио Ружици и тиме задобио њену љубав и пажњу.

Детињство, као прва степеница у животу човека, одувек је било изазов за бројне научне расправе и уметничке подухвате. Без обзира који је то вид уметности био (сликарство, литература, музика, филм и сл.), детињство је увек будило инспирацију и нагонило на размишљање. Ово животно доба пуно је неизмерног богатства, испуњено низом тајни и загонетки, сложеним проблемима, а у себи садржи и небројано тема, тако да је човек од најранијих времена почео да га проучава (педагози, психолози, музиколози, филмски радници итд.) (Ристић 2006: 27).

„Размаженко Боле” је драма награђена првом наградом за оригиналну радио-драму за децу Драмског програма Радио Београда, марта 2014. године. Овај драмски текст говори о дечаку Болету, који је неуредан, неодговоран према свему што га окружује. Идејну поруку читаоцима ауторка упућује врло симболично – преко делова Болетове одеће. На пример лик из текста Фармерко (Болетове фармерке) из несређеног ормара поручује Болету кроз песму:

Унеси љубав у све што радиш

Тако се лепше живи и сања (Кнежевић 2014: 32).

Кошуљица Бјелица (Болетова кошуља) саветује га: „Оно што имаш, мораш да пазиш и чуваш. Књиге, гардеробу, играчке... све је то за тебе неко створио, није пало с неба. Мораш да водиш рачуна о својим, а и о туђим стварима” (Кнежевић 2014: 34). Мајица Маја се надовезује: „Кад то научиш да чуваш, научићеш да чуваш и људе око себе. Ред око тебе ствара ред у теби. Чувај породицу, пријатеље, оне који те воле и које волиш” (Кнежевић 2014: 34).

Свако књижевно дело непоновљив је ентитет, уметнички свет за себе, који функционише по својим специфичним правилима. Мада писци користе постојеће речи, реченице, форме, метрику, тематику, наслеђе културне, језичке и књижевне традиције – оно што књижевном тексту даје епитет непо-

новљивости јесте оригиналност која произилази из индивидуалног талента ствараоца (Илишевић 2011: 11). Радмила Кнежевић је, неоспорно, талентован стваралац, што је и посведочила драмом „Збрка у леденом дворцу”. Она има за тему новогодишње празнике, који асоцирају на децје ишчекивање Деда Мраза и поклона, а које им он уручује по заслуги. Деца су у обавези да испуне један једини услов који он поставља, а то је да буду послушна. Радња у овој драми дешава се 31. децембра неке године у Леденом дворцу Деда Мраза, тачније, у Снегограду, улица Прва смрзнута б.б. у стану Деда Мраза и његове супруге Баба Мразице. Они спремају пакетиће за Нову годину за сву децу света, али их Шеретуљци патуљци кваре, тако што у њих стављају камење. Разлог за то је што нису у добрим односима са патуљцима Добруљцима, који су на крају драме помогли Деда Мразу да, ипак, у пакетиће врати поклоне. Драма се завршава игром, песмом, измирењем и Деда Мразовим речима: „Ова Нова година је посебна зато што почиње једним лепим помирењем и другарством и такве треба да остану све наредне године” (Кнежевић 2014: 166).

У неким анализираним драмама појављују се стихови у функцији песама које поједини ликови певају (или изговарају), али они не ремете драмски дискурс и ни на који начин не утичу на измену његових жанровских карактеристика (Илишевић 2011: 15). Такав је случај и са драмом „У потрази за Љубицом”, у којој су гусарке добиле писмо од краљице Бориславе у коме пише да морају да пронађу рибицу Љубицу, једину рибу из свих мора и океана, која зна тајну како да се на планети сачува мир. Оне су пошле у експедицију да ту тајну од ње открију. У другој сцени појављују се гусари из другог краљевства које је послао краљ Борислав да пронађу Љубицу. Сви су се међусобно свађали, чак и виле са њима. Љубица им је као опомену послала буру. Међусобно су се помагали и тако извукли из мора и спасили од буре. Драма се завршава поруком да без правог пријатеља који нам помаже у најтежим тренуцима, не можемо да се спасемо. Цела драма прожета је песмама за децу.

Књижевност за децу не престаје да буде третирана ни данас за неканоничну и маргиналну. Дебате поводом самог схватања и поводом њеног смисла трају деценијама (Ристић 2006: 5). Њен значај је веома велик јер има важну улогу у васпитању и образовању деце; доприноси развоју њихове маште, емоција и знања. Данас о књижевности за децу треба да се говори као о аутономној и аутентичној књижевној области.

Драме за децу у васпитању су веома успешне као едукативни алат, јер поспешују процес учења, стицање конкретних знања из свих области, дозвољавајући детету да постане активни учесник. Оне често садрже моралне и поучне поруке, дају деци прилику да доживе различите светове кроз ликове. Драмски текстови уче децу различитим аспектима живота, развијајући њихов ум и креативне вештине.

Иако сваки књижевни текст захтева другачији приступ, прилагођен поетици у оквиру које је писан, мора постојати одређени корпус правила и мерила према којима се конкретни текст процењује, класификује и историјски контекстуализује (Илишевић 2011: 11). Драмски текстови за децу подложни

су истим правилима и мерилима, као и они писани за одрасле. Могућности интерпретације (драмског) света неисцрпне су (Сувајдић 2022: 105). Као што смо показали, драме за децу могу се различито интерпретирати.

У просторима уметничке имагинације постоји подручје сусрета речи и слике, и то тако да њихов додир донесе настанак нове вредности. Драмско време, као и драмски простор, представља структуру у континуитету. Оно што је задржано у тексту и приказано на позорници, пуни смисао добија у сусрету са публиком (Крчмар 2008: 320). Бавећи се структуром, композицијом и техником у драмама Радмиле Кнежевић, извели смо закључак да ауторка кроз развој радње, карактер ликова и њихов однос, адекватну причу и тематику, једноставан језик, монолог, дијалог, песму, игру и хумор упућује децу на чаролију која им је потребна, а то је позориште. У њему приказане драме приликом сусрета са децом добијају прави смисао, као што и појава косовскометохијске ауторке Радмиле Кнежевић даје велики допринос српској књижевности за децу.

ЛИТЕРАТУРА

- Величковић, Марковић 2005:** С. Величковић, Ј. Марковић, *Интерпретације из књижевности*, Ниш: Школска штампа.
- Ђуричковић 2018:** М. Ђуричковић, Драмски текстови за децу, у: Д. Столић (ред.), *Васпитач у 21. веку*, бр. 17, Савремени свет и толеранција кроз призму предшколског васпитања, Алексинац: Висока школа за васпитање струковних студија, 430–435.
- Ђуричковић 2022:** М. Ђуричковић, Драмско стваралаштво за децу српских писаца са Косова и Метохије, у: Ј. Спасић (ред.), *Књижевност за децу у науци и настави*, књ. 28, Јагодина: Факултет педагошких наука, 207–228.
- Живковић 1994:** Д. Живковић, *Теорија књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Илишевић 2011:** М. Илишевић, *Жанровска преплитања*, Београд: Институт за књижевност и уметност.
- Кнежевић 2007:** Р. Кнежевић, *4 драме за децу*, Исток: Дом културе „Свети Сава”.
- Кнежевић 2014:** Р. Кнежевић, *Поклони се и почни*, Чачак: Пчелица.
- Кнежевић 2017:** Р. Кнежевић, *У потрази за Љубицом*, Чачак: Пчелица.
- Крчмар 2008:** В. Крчмар, Иво Андрић и позоришна сцена, у: Гојко Тешић (ред.), *Теорија, естетика, поетика*, књ. XIII, Зборник у част проф. Милослава Шутића, Београд: Институт за књижевност и уметност, 319–327.
- Николић 2017:** А. Николић, Бескрајне приче и игре Радмиле Кнежевић, Подгорица: *Васпитање и образовање*, XLII/3–4, Подгорица, 197–205.
- Речник књижевних термина 2001:** Бања Лука: Романов.
- Ристић 2006:** Б. Ристић, *Рецепција књижевности*, Краљево: Либро компани.
- Сувајдић 2022:** Б. Сувајдић, *Токови савремене српске драме*, Београд: Удружење драмских писаца Србије, Позориште „Модерна гаража”.

Тешић 2018: Ж. Тешић, У потрази за морем, Београд: *Школски час српског језика и књижевности*, XXXIV/1, Београд, 104–107.

Snežana S. Baščarević

STRUCTURE, COMPOSITION AND TECHNIQUE IN DRAMAS
FOR CHILDREN BY RADMILA KNEŽEVIĆ

Summary

Contemporary Serbian drama in the area of Kosovo and Metohija has not been sufficiently developed and studied. It lags considerably behind poetry and prose. A slight shift has been noted in dramatic work for children, where the actress and writer Radmila Knežević stands out with her literary work. The aim of the paper was to examine the structure, composition and technique in her books of drama: “Four Dramas for Children”, “Bow Down and Begin” and “In Search of Ljubica”. By applying the analytical-synthetic method, we established a communicative relationship between the aforementioned plays, because in each of them the emphasis is placed on education, love and friendship through the plot, characters, points of view, scenes, dialogues and monologues. We have concluded that through the play in the drama, the author directs children to the magic they really need, which is theater.

Key words: R. Knežević, dramas, children, structure, composition, technique, upbringing, love, friendship.